

MEMO aan Raad

Aan : De raad van gemeente Noordoostpolder

Van : College van burgemeester en wethouders

Datum : 10 juni 2025

Onderwerp : **Voortgang motie 2024-02-16 Parkeren Waterloopbos**

Beleidsreferentie

- Motie 2024-02-16 Parkeren Waterloopbos, d.d. 26 februari 2024

Inleiding

Op 26 februari 2024 heeft de raad unaniem motie 2024-02-16 Parkeren Waterloopbos aangenomen. De raad heeft in de motie uitgesproken dat betaald parkeren bij het Waterloopbos niet wenselijk is en heeft het college verzocht om de directie van Natuurmonumenten dringend te verzoeken om af te zien van deze heffing en het voornemen in te trekken.

Op 20 mei 2025 heeft het afrondende bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen Natuurmonumenten, provincie Flevoland en gemeente Noordoostpolder. In dit memo nemen wij u mee in de context van het vraagstuk, het doorlopen proces en het resultaat van de inspanningen.

Context van het vraagstuk

Terreinbeherende organisaties (TBO's) zoals Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Flevoland-landschap worden gefinancierd via een mix van publieke en private bronnen. De belangrijkste financieringsbron vanuit de overheid is het Subsidiestelsel Natuur en Landschap (SNL).

Sinds het Natuurpact (2013) zijn de provincies via het IPO verantwoordelijk voor het natuurbeheer, met een financiële bijdrage van het Rijk. Het Rijk heeft de publieke financiering voor natuuronderhoud, natuurbeheer en natuurontwikkeling echter structureel teruggedroefd. Dit was deels een bezuinigingsmaatregel, maar ook een beleidskeuze om de verantwoordelijkheid voor de kosten van natuurbeheer meer bij burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties neer te leggen. De inkomsten van de TBO's vanuit SNL zijn afgelopen jaren om die reden sterk teruggedroefd.

De TBO's in Nederland zijn actief op zoek gegaan naar alternatieve verdienmodellen om de teruglopende publieke financiering voor natuurbeheer op te vangen. Het invoeren van een parkeerbijdrage is voor de TBO's een aantrekkelijke inkomstenbron omdat er een directe koppeling gemaakt wordt met de kosten van een natuurgebied en de gebruiker betaalt. Daarnaast biedt het structurele en voorspelbare inkomsten en is er minder afhankelijkheid van subsidies.

Omdat het om de beheersgebieden van Natuurmonumenten gaat is de organisatie eigenstandig bevoegd om een parkeerbijdrage in te voeren.

Het proces tot nu toe

Al in 2021 heeft Natuurmonumenten bij het college gepolst hoe gemeente Noordoostpolder aankijkt tegen het invoeren van betaald parkeren in het Waterloopbos. Vanuit de gemeente is hier toen afwijzend op gereageerd. Vervolgens is het onderwerp niet meer ter sprake gekomen.

Natuurmonumenten presenteert haar plan aan de gemeente

In december 2023 heeft Natuurmonumenten via een presentatie aan de portefeuillehouder alsnog de plannen voor het invoeren van een parkeerbijdrage in het Waterloopbos gepresenteerd, inclusief een concreet uitvoeringsplan. Het college was onaangenaam verrast en heeft via een bestuurlijke brief gereageerd, met daarin een toelichting op de unieke identiteit van de Noordoostpolder, de verwachte negatieve effecten van de maatregel en de constatering dat gemeente Noordoostpolder als gebiedspartner onvoldoende betrokken is in de plannen. In de brief roept het college Natuurmonumenten op in gesprek te gaan over een passende oplossing. De raad heeft deze opstelling van het college bekrachtigd door unaniem motie 2024-02-16 Parkeren Waterloopbos aan te nemen met grotendeels dezelfde strekking.

Provincie Flevoland raakt betrokken

In maart 2024 is provincie Flevoland betrokken in het proces naar aanleiding van berichten in de media. Vanaf dat moment zijn de gemeente en provincie gezamenlijk opgetrokken in de gesprekken met Natuurmonumenten. Provincie Flevoland is in principe niet tegen het invoeren van een parkeerbijdrage, omdat dit elders in de provincie ook gebeurt (Flevo-landschap heeft een parkeerbijdrage bij Natuurpark Lelystad). De provincie vindt het echter op z'n zachts gezegd 'niet chique' dat zij niet betrokken is in het proces, terwijl er vanuit de provincie via het ZZL-project Waardevol Waterloopbos miljoenen geïnvesteerd zijn in het gebied om het erfgoed te behouden, aanbod te ontwikkelen, voorzieningen te verbeteren en langer verblijf te stimuleren.

Er is bezoekersonderzoek uitgevoerd

Op verzoek van de gemeente en provincie heeft Natuurmonumenten is een bezoekersonderzoek uitgevoerd op basis van GPS-gegevens van bezoekers over de periode mei 2023 t/m april 2024, zodat we meer inzicht krijgen in de bezoekersaantallen, verblijfsduur en herkomst van de bezoekers van het Waterloopbos. Over deze periode heeft Natuurmonumenten ca. 111.000 bezoekers verwelkomt in het Waterloopbos, waarvan ca. 99.000 unieke bezoekers zijn geregistreerd. Er zijn ca. 11.600 herhaalbezoeken geweest. Uit de resultaten blijkt dat 14% van de bezoekers uit de gemeente Noordoostpolder afkomstig is. 86% van de bezoekers komt uit andere gemeenten. 60% van de bezoekers verblijft tussen de 30 minuten en 2 uur in het gebied. 90% van de bezoekers komt minder dan 1x per maand in het gebied.

Natuurmonumenten stelt uitrol van de parkeerbijdrage uit

In mei 2024 verschijnt een nieuwsbericht op Omroep Flevoland waarin Natuurmonumenten aangeeft dat de invoering van de parkeerbijdrage voorlopig uitgesteld wordt en dat Natuurmonumenten de komende maanden in overleg zal treden met de gemeente en de provincie. Deze beslissing was niet met de gemeente of de provincie afgestemd.

Natuurmonumenten is niet ontvankelijk voor alternatieve scenario's

Vanaf de eerste gesprekken was Natuurmonumenten niet ontvankelijk om samen met de gemeente en provincie na te denken over inkomstenbronnen als alternatief voor de parkeerbijdrage. De directie van Natuurmonumenten heeft vertrouwen uitgesproken in het concept parkeerbijdrage en wil dit landelijk uitrollen. De landelijke directie van Natuurmonumenten was niet bereid om hierover met de wethouder en gedeputeerde in gesprek te gaan.

Natuurmonumenten biedt alsnog een opening richting de gemeente en de provincie

In het bestuurlijk overleg met de provinciaal ambassadeur en gebiedsmanager op 20 september 2024 biedt Natuurmonumenten echter een opening aan omdat de organisatie naar eigen zeggen hecht aan samenwerking en partnerschap. Natuurmonumenten zegt op aandringen van gemeente en provincie toe om het uitrollen van de parkeerbijdrage tijdelijk 'on hold' te zetten om gezamenlijk naar mogelijke alternatieven te kijken.

Er worden diverse scenario's uitgewerkt als alternatief voor het invoeren van de parkeerbijdrage

De handreiking van Natuurmonumenten wordt opgepakt. Er is een eindselectie van 8 uiteenlopende scenario's uitgewerkt die kunnen resulteren in minder structurele beheerskosten en/of meer structurele inkomsten voor Natuurmonumenten. Denk aan maatregelen zoals: overname van het

parkeerterrein door de gemeente, een structurele bijdrage voor recreatieve voorzieningen vanuit de gemeente, planologische medewerking voor het toevoegen van economische functies zoals detailhandel, dagrecreatie of camperplaatsen, een sponsorprogramma 'vrienden van het Waterloopbos' en dergelijke. Deze scenario's zijn ambtelijk gedeeld en afgestemd tussen Natuurmonumenten, provincie en gemeente in voorbereiding op het bestuurlijk overleg.

Natuurmonumenten houdt toch vast aan de parkeerbijdrage

In het bestuurlijk overleg van 9 januari 2025 dankt Natuurmonumenten de gemeente en de provincie voor de constructieve wijze van meedenken, maar deelt mee dat de organisatie nog steeds geloof heeft in de uitrol van de parkeerbijdrage. Natuurmonumenten wil niet alleen de parkeerbijdrage invoeren, maar ook de andere scenario's verkennen om het exploitatietekort van het Waterloopbos te dichten. Natuurmonumenten gaat hierbij uit van 'en en' in plaats van de scenario's als alternatief voor de parkeerbijdrage. In het bestuurlijk overleg wordt afgesproken om de varianten van een parkeerbijdrage nader te onderzoeken, zodat er eventueel een compromis gezocht kan worden. Het invoeren van de parkeerbijdrage is voor provincie (en gemeente) bijvoorbeeld al meer acceptabel door de eerste 2 uur gratis parkeren in te voeren.

Agree to disagree

Op 1 april 2025 heeft Natuurmonumenten in een ambtelijk overleg medegedeeld dat het invoeren van de parkeerbijdrage doorgaat en dat er gebruik gemaakt wordt van een parkeermanagementsysteem. Natuurmonumenten komt niet tegemoet aan de wens om de eerste 2 uur gratis parkeren in te voeren, omdat dit ten koste gaat van het verdienmodel van de parkeerbijdrage. Wel kan de gemeente indien gewenst een x-aantal lidmaatschappen van Natuurmonumenten afnemen om deze aan minima aan te bieden, zodat zij gratis toegang houden. Ook biedt Natuurmonumenten aan om haar boa's op te laten treden tegen wild parkeren op de Voorsterweg. Deze toezegging is echter weinig effectief omdat auto's niet bekeurd kunnen worden zodra ze met 4 wielen in de berm geparkeerd staan. Er is geen ruimte meer voor inbreng van de gemeente of provincie. De ambtelijke vertegenwoordiging heeft in dit gesprek geconcludeerd dat verder praten en het zoeken naar een compromis om ambtelijk niveau geen zin meer heeft en legt de uitkomst 'agree to disagree' met een negatief advies voor aan de bestuurders.

Natuurmonumenten wacht het volgende bestuurlijk overleg niet af

Op vrijdag 17 april 2025 stuurde Natuurmonumenten een e-mail naar de wethouder, gedeputeerde en andere betrokkenen dat Natuurmonumenten de parkeerbijdrage gaat uitrollen, dat er maandag 20 april een persbericht verzonden zou worden en dat de aanvraag voor omgevingsvergunning ingediend zou worden. Vanuit de gemeente is dezelfde dag aan Natuurmonumenten gevraagd om geen stappen te ondernemen voordat het afgesproken bestuurlijk overleg heeft plaatsgevonden. Dit is niet opgevolgd, het persbericht is verstuurd en de aanvraag ingediend.

Het bestuurlijk overleg levert geen andere uitkomst op

In het bestuurlijk overleg op 20 mei 2025 wordt het besluit van Natuurmonumenten herhaalt. Er is geen ruimte meer voor inbreng van de bestuurders. Alle partijen betreuren de uitkomst van het proces, waarbij de gedeputeerde benoemt dat dit proces de goede relatie en samenwerking tussen partijen niet ten goede komt. Er is afgesproken dat een volgend bestuurlijk overleg niet nodig is en dat de aangeboden alternatieve scenario's van tafel zijn. De provincie en gemeente zullen zich gezamenlijk beraden op 'hoe nu verder'.

Vervolgstappen

Hoe nu verder? Er zijn geen nieuwe afspraken gepland voor bestuurlijk overleg tussen de provincie, gemeente en Natuurmonumenten. Natuurmonumenten bereidt op dit moment de invoering van de parkeerbijdrage voor. Het college kan Natuurmonumenten hierin niet tegenhouden, in die zin resten er weinig tot geen mogelijke vervolgstappen. Wel betekent dit iets in de verhouding tussen Natuurmonumenten en de gemeente in de toekomst. Het college wil haar reactie op het besluit van Natuurmonumenten zorgvuldig en zoveel mogelijk in samenwerking met de provincie voorbereiden.